

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

W Mogilanach

ul. Rynek 2

32-031 Mogilany

Standardy Ochrony Małoletnich

**w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej
w Mogilanach**

Mogilany, lipiec 2024

Podstawy prawne

- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809)
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 560 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 17 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1061) -art. 23 i 24
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.).

Wprowadzenie

Nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego określiła warunki skutecznej ochrony małoletnich przed różnymi formami przemocy. Wprowadzone zmiany wskazują na potrzebę opracowania jasnych i spójnych standardów postępowania w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich. „Standardy ochrony małoletnich” to jeden z elementów systemowego rozwiązania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem stanowiący formę zabezpieczenia ich praw. Należy je traktować jako jedno z narzędzi wzmacniających i ułatwiających ich skuteczniejszą ochronę przed krzywdzeniem. Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mogilanach jest dbanie o szeroko rozumiane dobro każdego dziecka i działanie w jego najlepszym interesie. Każdy pracownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej traktuje dziecko z szacunkiem. Niedopuszczalne jest stosowanie przez kogokolwiek wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Pracownicy, realizując te cele, działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych placówki oraz swoich kompetencji. Niniejsze Standardy mają na celu gwarancję najwyższego poziomu ochrony małoletnich, na rzecz których realizowane są usługi świadczone przez GOPS, a w szczególności przez osoby świadczące usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze na rzecz osób małoletnich, asystę osób z niepełnosprawnością, usługi opieki wytchnieniowej, świadczące porady psychologiczne dla małoletnich, a także asystentów rodziny i pracowników socjalnych jak i zleceńbiorców. Standardy Ochrony Małoletnich obowiązują w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mogilanach, w miejscach wykonywania obowiązków służbowych (środowisko klienta) oraz na wszystkich wydarzeniach organizowanych przez GOPS takich jak: pikniki, warsztaty, zajęcia, spotkania oraz inne.

I. Objasnienie terminów

1. Przez **Standardy** rozumie się Standardy Ochrony Małoletnich w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mogilanach.
2. Przez **GOPS** należy rozumieć Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej znajdujący się w Mogilanach ul. Rynek 2.
3. **Pracownikiem GOPS** jest osoba, bez względu na formę zatrudnienia, w tym zleceńbiorca, stażysta, wolontariusz, praktykant lub inna osoba, która z racji pełnionej funkcji lub zadań ma (nawet potencjalny) kontakt z dziećmi.

4. **Dzieckiem** jest każda osoba do ukończenia 18. roku życia.
5. **Opiekunem dziecka** jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny.
6. **Zgoda rodzica dziecka** oznacza zgodę co najmniej jednego z opiekunów dziecka.
7. Przez **krzywdzenie dziecka** należy rozumieć każde zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej bądź społeczności, które ma szkodliwy wpływ na zdrowie, rozwój fizyczny lub psychospołeczny dziecka. Krzywdzenie dziecka może przybrać formę: przemocy fizycznej, przemocy psychicznej, wykorzystywania seksualnego, zaniedbania.
8. **Osoba odpowiedzialna** za Standardy Ochrony Małoletnich to Kierownik lub osoba wyznaczona przez Kierownika GOPS, która sprawuje nadzór nad realizacją Standardów Ochrony Małoletnich.
9. **Dane osobowe dziecka** to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

II. Zasady rekrutacji pracowników/ zleceńbiorców/ wolontariuszy/ stażystów/ praktykantów

1. Kierownik GOPS przed zawarciem stosunku pracy/ umowy cywilnoprawnej, niezależnie od terminu jej trwania:
 - a. uzyskuje informacje czy dane osoby są zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym,
 - b. wymaga od pracownika GOPS przedłożenia informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.

Wykonanie powyższych obowiązków nie jest wymagane przed dopuszczeniem do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, członka rodziny małoletniego, lub osoby znanej osobiście rodzicowi małoletniego albo przedstawicielowi ustawowemu małoletniego, gdy jest ona wykonywana w stosunku do małoletniego dziecka, którego rodzic albo przedstawiciel ustawowy są dopuszczającymi do działalności.

2. Pracownik GOPS składa przed nawiązaniem stosunku pracy pisemne potwierdzenie spełniania warunku:
 - a. posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystania z praw publicznych,
 - b. że nie toczy się przeciwko kandydatowi postępowanie karne w sprawie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowanie dyscyplinarne.Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści:
„Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”.
Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
3. W przypadku zatrudniania osoby do pracy z dziećmi posiadającego obywatelstwo innego państwa jest on zobowiązany do złożenia przed zatrudnieniem informacji z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwanej do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z dziećmi.
4. W przypadku, gdy prawo państwa, którego obywatelem jest osoba, o której mowa w ust 3 nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z dziećmi, osoba ta przedkłada informację z rejestru karnego tego państwa.
5. W przypadku, gdy prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja, o której mowa w pkt 3-4, nie przewiduje jej sporządzenia lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego, osoba, o której mowa w pkt 4, składa pracodawcy oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz, że nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

6. Oświadczenia, o których mowa powyżej, składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. **Wzór oświadczenia stanowi załącznik nr 1 do niniejszych Standardów**
7. Pracownik GOPS przed rozpoczęciem realizacji usługi na rzecz małoletnich zobowiązany jest do zapoznania się ze Standardami Ochrony Małoletnich obowiązujących w GOPS w Mogilanach oraz polityką bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych. **Wzór oświadczenia stanowi załącznik nr 2 do niniejszych Standardów**
8. Kierownik GOPS umożliwia pracownikom udział w szkoleniach z zakresu ochrony dzieci przed krzywdzeniem (w tym identyfikowanie sytuacji stwarzających ryzyko krzywdzenia dzieci oraz symptomy krzywdzenia i plan wsparcia dziecka krzywdzonego).

III. Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy pracownikami (zleceniobiorcami, wolontariuszami, stażystami, praktykantami) instytucji a małoletnimi

1. Pracownicy GOPS mający bezpośredni kontakt z małoletnimi powinni wykonywać swoje zadania w sposób zapewniający poszanowanie praw osób trzecich, w szczególności praw dzieci, z szacunkiem oraz w sposób uprzejmy i kulturalny.
2. Komunikacja z małoletnimi prowadzona jest w sposób konstruktywny, budujący relację. W komunikacji z małoletnim pracownik GOPS zachowuje spokój i cierpliwość. W relacjach z małoletnimi stosuje zasady pozytywnej komunikacji: aktywne słuchanie i komunikat JA.
3. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec małoletnich jakichkolwiek form przemocy, w tym nawiązywanie relacji o charakterze seksualnym.
4. Pracownicy GOPS mają obowiązek powstrzymać się od jakichkolwiek zachowań, które mogłyby naruszać przestrzeń osobistą małoletniego, jego nietykalność cielesną lub powodować u niego poczucie zagrożenia bądź strachu.
5. Pracownikowi GOPS nie wolno dotykać małoletniego w sposób, który mógłby zostać nieprawidłowo zinterpretowany. Jeśli w odczuciu pracownika, małoletni potrzebuje np. przytulenia, powinien mieć każdorazowo uzasadnienie zaistniałej sytuacji oraz swojego zachowania względem małoletniego.

6. Kontakt fizyczny Pracownika GOPS z małoletnim nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
7. W uzasadnionych przypadkach dopuszczalny jest kontakt fizyczny pracownika GOPS z małoletnim. Do sytuacji takich zaliczyć można głównie czynności osoby realizujące usługi opiekuńcze i asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością wynikające z określonego zakresu czynności, polegające m.in. na:
 - a. pomocy małoletniemu niepełnosprawnemu w czynnościach higienicznych, jeśli typ niepełnosprawności tego wymaga, a małoletni lub jego opiekun wyrazi zgodę;
 - b. pomocy małoletniemu niepełnosprawnemu w spożywaniu posiłków;
 - c. pomocy małoletniemu niepełnosprawnemu w przemieszczaniu się.
8. Pracownik GOPS nie może utrzymywać wizerunku małoletniego w celach prywatnych, również zawodowych, jeżeli opiekun małoletniego nie wyraził na to zgody.
9. Pracownicy GOPS powinni zwracać uwagę na niepokojące zachowania małoletnich, które mogą świadczyć o ich krzywdzeniu. Pracownicy GOPS powinni podjąć próbę kontaktu z małoletnim w przypadku powzięcia podejrzenia takiego krzywdzenia. Jeżeli małoletni próbuje nawiązać kontakt z Pracownikiem GOPS ten powinien go wysłuchać i, w miarę możliwości, uzyskać możliwie najpełniejszą informację o jego sytuacji.
10. Pracownicy GOPS dbają o bezpieczeństwo małoletnich, wspierają małoletnich w pokonywaniu trudności oraz podejmują działania mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw - wyrażanie emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych.

IV. Sposób udostępniania opiekunom oraz małoletnim „Standardów Ochrony Małoletnich” do zaznajomienia się

1. Niniejsze standardy podlegają opublikowaniu na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mogilanach , w wersji pełnej oraz skróconej, przeznaczonej dla dzieci i młodzieży. Wersja skrócona zawiera informacje istotne dla dzieci.
2. Niezależnie od publikacji standardów w formie określonej w ust 1 Pracownik GOPS realizujący usługi względem małoletniego przekazuje do zapoznania się wersję pełną niniejszych standardów opiekunom, a osoby te potwierdzają niniejszy fakt na piśmie. Wzór oświadczenia o zapoznaniu się ze standardami obowiązującymi w Gminnym

Ośrodka Pomocy Społecznej w Mogilanach stanowi **załącznik numer 3 do niniejszych Standardów**

3. Pracownicy GOPS zobowiązani są do zapoznania małoletnich z wersją skróconą niniejszych standardów, z zastrzeżeniem ust 4.
4. Jeżeli rozwój psychiczny małoletniego i stan jego zdrowia świadczą o ograniczonej możliwości zrozumienia założeń niniejszych Standardów pracownik GOPS może zaniechać obowiązku wynikającego z ust 3.

V. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia

krzywdzenia małoletniego przez pracownika GOPS, osobę trzecią lub opiekuna

1. W sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego każdy pracownik GOPS ma obowiązek niezwłocznego poinformowania bezpośredniego przełożonego o tym fakcie w formie ustnej, a także formie pisemnej, poprzez przedłożenie wypełnionej karty interwencji stanowiącej **załącznik numer 4 do niniejszych Standardów**.
2. Kierownik GOPS na podstawie uzyskanej informacji, o której mowa w pkt 1 zleca wskazanemu pracownikowi uruchomienie działań interwencyjnych i pomocowych, zgodnie ze swoimi kompetencjami i obowiązującymi przepisami prawa. Jeżeli pracownik w ramach podejmowanych działań ustala zasadność skierowania do sądu rodzinnego wniosku, o którym mowa w art. 572 k.p.c. lub złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, Kierownik GOPS niezwłocznie kieruje taki wniosek do właściwych organów.
3. W przypadku, gdy osobą która powzięła informacje o krzywdzeniu małoletniego jest asystent rodziny, podejmuje on działania interwencyjne i pomocowe, zgodnie ze swoimi kompetencjami i obowiązującymi przepisami prawa. Jeżeli asystent rodziny w ramach podejmowanych działań ustala zasadność skierowania do sądu rodzinnego wniosku, o którym mowa w art. 572 k.p.c. lub złożenie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, Kierownik GOPS niezwłocznie kieruje taki wniosek do właściwych organów.
4. W sytuacji zagrożenia zdrowia i życia pracownicy GOPS w porozumieniu z Kierownikiem GOPS, ustalają priorytet podejmowanych działań, dotyczących zabezpieczenia dziecka.

5. W przypadku powzięcia informacji przez Pracownika GOPS poza godzinami pracy GOPS o krzywdzeniu dziecka, wskazującego na zagrożenie życia dziecka, Pracownik GOPS po przekazaniu informacji Kierownikowi GOPS, dzwoni w trybie pilnym na numer alarmowy 112.
6. W przypadku powzięcia podejrzenia lub uzyskania informacji o krzywdzeniu małoletniego, które może wyczerpywać znamiona przemocy domowej w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, pracownicy GOPS mają obowiązek wypełnić formularz Niebieskiej Karty A niezwłocznie po powzięciu informacji o zaistnieniu ku temu przesłanek zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

VI. Zasady przyjmowania zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia, sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego

1. Za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia odpowiedzialni są wszyscy pracownicy GOPS.
2. Niezależnie od obowiązku określonego w pkt 1 osobą koordynującą przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i organizację pomocy oraz wsparcia dla takiego małoletniego jest Kierownik lub pracownik wyznaczony przez Kierownika .
3. W przypadku ujawnienia krzywdzenia małoletniego osoby odpowiedzialne opracowują plan wsparcia małoletniego, z zastrzeżeniem pkt 4.
4. Jeżeli równolegle prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”, w której małoletni uznany jest za osobę doznającą przemocy, nie ustala się planu wsparcia.
5. Za przygotowanie i realizację planu wsparcia odpowiedzialny jest pracownik realizujący swoje zadania w stosunku do rodziny, w której wystąpił przypadek krzywdzenia małoletniego.
6. Tworzy się wewnętrzny rejestr ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego. **Wzór rejestru stanowi załącznik nr 5**
7. Rejestr, o którym mowa w pkt 6 przechowywany jest w siedzibie GOPS.

VII. Zasady ochrony danych osobowych małoletnich

1. Dane osobowe małoletniego podlegają ochronie na zasadach określonych w Ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych):
2. Pracownik GOPS ma obowiązek zachowania tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.
3. Pracownik GOPS jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych małoletnich tylko w zakresie określonym przez prawo oraz na zasadach określonych w Standardach Ochrony Danych Osobowych w GOPS
4. Dane osobowe małoletniego mogą być udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.

VIII. Monitoring

1. Kierownik GOPS może wyznaczyć osobę odpowiedzialną za Standardy Ochrony Małoletnich w GOPS.
2. Osoba, o której mowa w punkcie poprzedzającym, jest odpowiedzialna za monitorowanie realizacji Standardów Ochrony Małoletnich , za reagowanie na sygnały naruszenia Standardów oraz za proponowanie zmian w Standardach Ochrony Małoletnich .
3. Osoba, o której mowa w punkcie poprzedzającym, przeprowadza wśród pracowników GOPS, raz na 24 miesiące, ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi **Załącznik nr 6 do niniejszych Standardów**.
4. W ankiecie pracownicy GOPS mogą proponować zmiany w standardach oraz wskazywać naruszenia Standardów Ochrony Małoletnich w GOPS.
5. Osoba, o której mowa w pkt 1 niniejszego działu, dokonuje opracowania ankiet wypełnionych przez pracowników GOPS. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje Kierownikowi GOPS.
6. Kierownik GOPS wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom GOPS nowe brzmienie Standardów Ochrony Małoletnich.